

Reviderte nasjonalregnskapstall 1970-2005

Ny føring av banktjenester hever nivået på BNP

**Ann Lisbet Brathaug, Erling Joar Fløttum,
Tore Halvorsen, Knut Sørensen
og Steinar Todsén**

Statistisk sentralbyrå har revidert nasjonalregnskapet fra 1970 og fram til i dag. Resultatet er at bruttonasjonalproduktet (BNP) i løpende priser er hevet. Årlige vekstrater for BNP er også revidert, mest for de senere årene. De viktigste årsakene til hovedrevisjonen tilbake til 1970 er nye konvensjoner for føring av banktjenester og merverdiavgift (moms). For de siste årene er det foretatt revisjoner også på en rekke andre områder.

Innledning

Statistisk sentralbyrå har nettopp gjennomført en hovedrevisjon av nasjonalregnskapet. Noe av bakgrunnen er en egen EU/EØS-forordning som krever at indirekte målte bank- og finanstjenester fordeles på alle brukere i nasjonalregnskapet (se egen boks). De fleste EU-landene innførte den nye føringsmåten i 2005. Også beregninger av moms i nasjonalregnskapet har blitt endret som følge av nye retningslinjer. Mens det tidligere ble beregnet påløpt moms i nasjonalregnskapet, har en nå gått over til å beregne tallene med utgangspunkt i innbetalt moms. Av hensyn til sammenligning av BNP og andre størrelser over tid, har det vært nødvendig å revidere tallene tilbake til 1970.

Videre har ny informasjon blant annet fra kommunerapporteringen (KOSTRA) og den siste boligtellingsen, blitt innarbeidet. Revisjoner på disse områdene er gjort for årene etter 1995.

Et annet område som har vært underlagt gjennomgående revisjon bakover, er nasjonalregnskapets tall for lønn og sysselsetting. På dette feltet er det foretatt endringer av kildebruk og beregningsmetoder som påvirker resultatene. Også her er det konstruert sammenhengende tidsserier tilbake til 1970. De nye beregningene for årene etter år 2000 viser sterkere vekst i antall sysselsatte personer enn tidligere publiserte tall. Det skyldes i hovedsak at en har utnyttet ny infor-

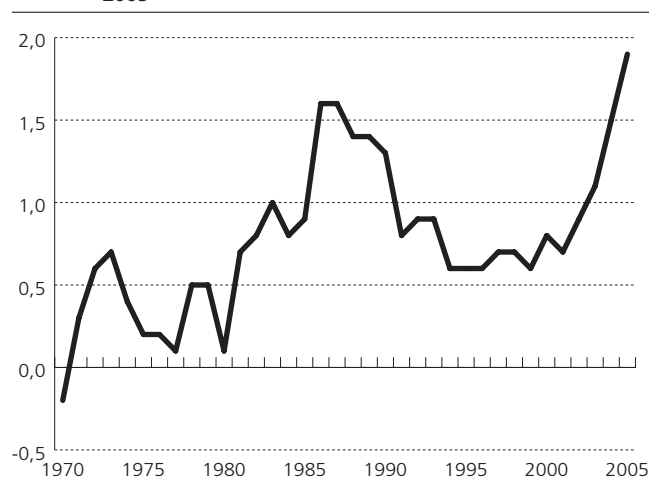
masjon om utenlandsk arbeidskraft. Gjennomsnittlig arbeidstid per sysselsatt person er også høyere enn tidligere beregnet (se egen artikkel i dette nummer av Økonomiske analyser).

Tallene fram til og med 2004 er nå endelige, mens nasjonalregnskapet for 2005 fortsatt er foreløpig. For 2004 er tallgrunnlaget for første gang gjennomgående basert på årsregnskaper, mens det for 2005 fortsatt i stor grad er benyttet foreløpige kvartalsindikatorer. Resultatet av hovedrevisjonen er blant annet en generell heving av BNP, men vekstutviklingen er også revidert. Konjunkturforløpet de siste fem årene er nå mer markert. BNP-veksten for de siste årene er nå revidert opp.

Endringer i struktur og nivå: Høyere BNP

Den endrede føringsmåten av banktjenester hever nivået på BNP med i gjennomsnitt 0,8 prosent for perioden 1970–2005, med noe sterkere utslag i den siste del av perioden enn i den første.

Figur 1. Prosentvis oppjustering av BNP i løpende priser 1970-2005

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Ann Lisbet Brathaug er seksjonsleder ved Seksjon for nasjonalregnskap (ann.lisbet.brathaug@ssb.no)

Erling Joar Fløttum er seniorrådgiver ved Seksjon for nasjonalregnskap (erling.joar.flottum@ssb.no)

Tore Halvorsen er seniorrådgiver ved Seksjon for nasjonalregnskap (tore.halvorsen@ssb.no)

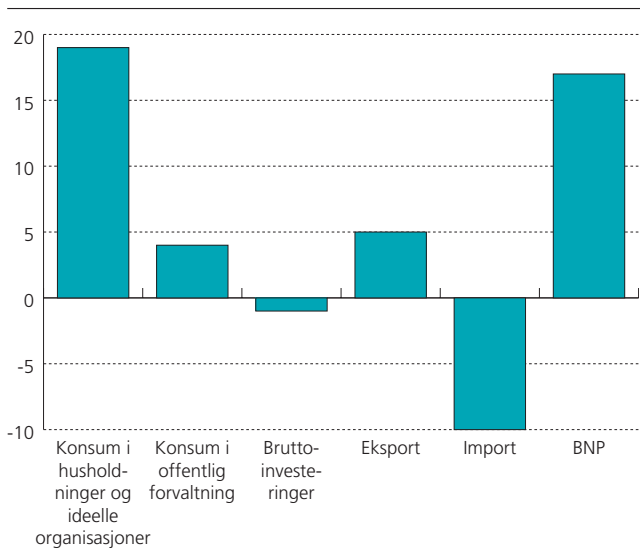
Knut Sørensen er forsker ved Seksjon for nasjonalregnskap (knut.o.sorensen@ssb.no)

Steinar Todsén er seniorrådgiver ved Seksjon for nasjonalregnskap (steinar.todsén@ssb.no)

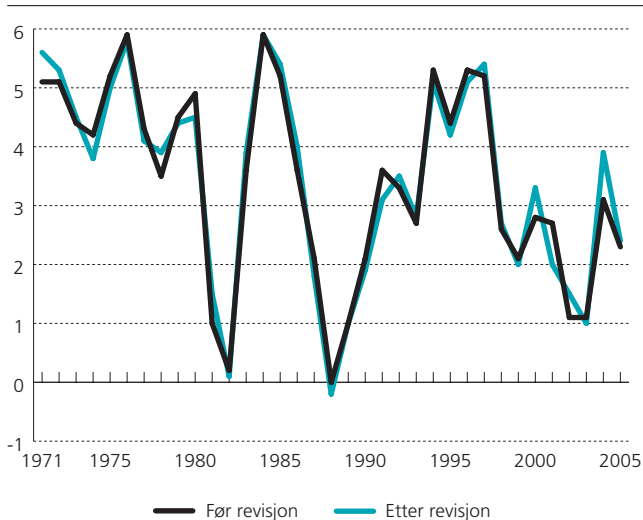
Tabell 1. Hovedaggregater nasjonalregnskapet. Revisjoner i løpende priser. 2003

Aggregat	Milliarder kroner		Revisjoner	
	Før revisjon	Etter revisjon	Milliarder kroner	Prosent
BNP	1 576,7	1 593,8	17,1	1,1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	720,0	738,9	18,9	2,6
Konsum i offentlig forvaltning	354,2	358,7	4,5	1,3
Bruttoinvestering	290,9	289,6	-1,3	-0,4
Eksport	637,4	642,2	4,8	0,8
Import	425,8	435,6	9,8	2,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2. BNP og komponenter. Revisjoner 2003. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3. BNP. Årlig volumvekst i prosent. 1971-2005

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Før 2005 har hovedrevisjonen gitt størst utslag på nivå i årene 1986 og 1987, der nivået på BNP er hevet med 1,6 prosent for begge år.

I perioden 1970–1994 er det, med få unntak, kun banktjenester og moms som er revidert. Unntakene er årene 1990–1993 der investeringer i varehandelsnæringene er revidert. For årene 1995–2003 er også andre poster i nasjonalregnskapet endret, dog i mindre grad i perioden 1995–1999 enn i de påfølgende årene. Produksjon og konsum av bolig tjenester er revidert fra 1995 på bakgrunn av opplysninger fra den siste bolig tellingen (2001). I perioden 1998–2001 er det foretatt justeringer innenfor helsenæringer med utgangspunkt i informasjonen fra det nye systemet for kommunerapportering (KOSTRA). Fra år 2000 og utover er også andre revisjoner foretatt, blant annet innen oljevirkningsomheten og rørtransport.

Ved å se på tallene for 2003 kan vi illustrere hovedrevisjonens innvirkning på de ulike komponentene av BNP. I 2003 er BNP hevet med 17 milliarder kroner eller 1,1 prosent. På anvendelsessiden av økonomien er konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner ifølge de reviderte tallene 19 milliarder kroner høyere enn tidligere publisert. Om lag to tredjedeler av dette er knyttet til det nye konsumet av banktjenester, men også husholdningenes konsum av bolig tjenester og bilkjøp er revidert opp. Konsum i offentlig forvaltning er revidert opp med 4 milliarder kroner. Konsumet av banktjenester er i overkant av 5 milliarder dette året, mens en bedre utnyttelse av den nye økonomirapporteringen fra kommunene (KOSTRA) isolert sett trekker konsumtallene noe ned.

Eksporten i 2003 er revidert opp med omtrent 5 milliarder kroner og importen er 10 milliarder kroner høyere enn tidligere. I tillegg til nye beregnede tall for eksport og import av banktjenester, som utgjør over halvparten av revisjonen for begge størrelser, er enkelte andre tjenesteposter berørt. Det gjelder bl.a. nordmenns utgifter til reise i utlandet.

BNP-veksten 1970–2005

For de fleste årene i perioden før 1995 er revisjonen av den årlige volumveksten i BNP på mellom 0 og +/- 0,2 prosentpoeng. For noen få år er BNP-veksten endret med opp til 0,5 prosentpoeng, og da i hovedsak som følge av reviderte momstall. Den nye behandlingen av banktjenester fører først og fremst til en nivåkorreksjon av BNP, og bidrar i mindre grad til endringer i de årlige vekstratene. Dette gjelder også for andre makroøkonomiske størrelser som for eksempel husholdningenes konsum.

Tallene for årene fra 1995 og utover er som nevnt revidert også på grunn av andre forhold, og for noen av disse årene er vekstratene mer endret.

Konjunkturbildet frem til 2003

Nasjonalregnskapets bilde av utviklingen etter høykonjunkturen på siste halvdel av 1990-tallet er ikke veldig endret fra tidligere, men konjunkturforløpet er nå mer markert. Volumveksten i BNP for Fastlands-Norge var litt sterkere enn tidligere publisert i 1997 og 2000. Veksten i årene 2001–2003 er lite revidert, mens veksten i Fastlands-Norge er revidert opp i både 2004 og 2005.

Revisjoner for 2004 og 2005

Revisjonen av 2004 er mer sammensatt enn for de forutgående årene. I tillegg til de forhold som er omtalt ovenfor som del av hovedrevisjonen, bl.a. nyføring av banktjenester og moms, er de nye 2004-tallene også et resultat av den vanlige overgangen fra et foreløpig indikatorbasert regnskap til et mer detaljert endelig årsregnskap.

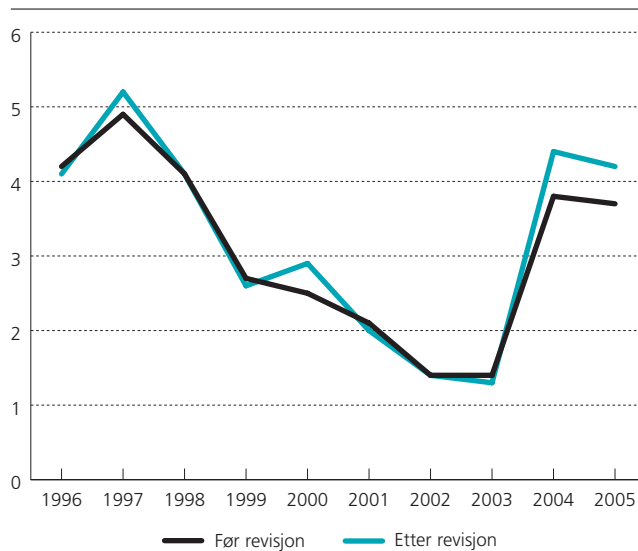
Nivået på BNP i 2004 er 26,1 milliarder kroner eller 1,5 prosent høyere enn tidligere publisert. Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner er revidert opp omtrent like mye som BNP, mens konsum i offentlig forvaltning, bruttoinvesteringer og eksport til sammen er justert opp med 8,3 milliarder kroner eller mellom 0,7 og 1,6 prosent for hver av kategoriene. Motsatt effekt på BNP har oppjusteringen av import med 7,2 milliarder kroner eller 1,5 prosent. Godt over halvparten av revisjonene på BNP og husholdningenes konsum kan forklares med den nye føringen av banktjenestene.

Volumendringen i BNP fra 2003 til 2004 er også revidert. Volumveksten i BNP totalt er revidert opp fra 3,1 til 3,9 prosent, mens veksten i BNP for Fastlands-Norge er revidert opp 0,6 prosentpoeng til 4,4 prosent. Konsum i husholdninger, bruttoinvesteringer og eksport har økt mer enn det foreløpige tall viste, mens veksten i konsum i offentlig forvaltning er lavere ifølge de nye tallene. Veksten i importen er lite revidert.

Ifølge de nye tallene økte husholdningenes konsum med 5,5 prosent fra 2003 til 2004. I de foreløpige nasjonalregnskapstabellene for 2004 var veksten beregnet til 4,7 prosent. Veksten i tjenestekonsumet, inklusiv utgifter til reiser i utlandet, er revidert opp. Varekonsumet er derimot revidert svakt ned. En viktig forklaring på revisjonen i husholdningenes konsum er at de tidligere publiserte tallene, som var basert på indikatormateriale for vareomsetning og tjenesteproduksjon rettet mot husholdningene, nå er erstattet av eller supplert med resultater fra mer omfattende undersøkelser som forbruksundersøkelsen og detaljert strukturstatistikk for tjenesteytende næringer.

Utviklingen i bruttoinvesteringer i fast realkapital er revidert opp fra en vekst på 3,1 prosent til 10,2 prosent. Det er særlig for boligbyggingen og oljevirksomhet at veksten i investeringene er justert opp. De tidligere publiserte investeringstallene var basert på gro-

Figur 4. BNP Fastlands-Norge. Årlig volumvekst 1996–2005. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

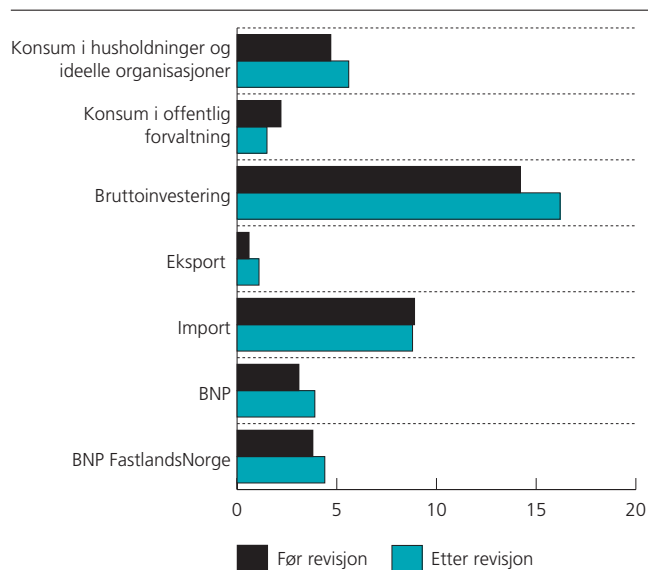
Tabell 2. Hovedaggregater nasjonalregnskapet. Revisjoner i løpende priser. 2004¹

Aggregat	Milliarder kroner		Revisjoner	
	Før revisjon	Etter revisjon	Milliarder kroner	Prosent
BNP	1 716,9	1 743,0	26,1(14,4)	1,5
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	760,9	786,0	25,1(13,4)	3,3
Konsum i offentlig forvaltning	370,8	373,3	2,5(5,0)	0,7
Bruttoinvestering	342,4	347,9	5,5	1,6
Eksport	732,4	732,7	0,3(2,3)	0,0
Import	489,6	496,8	7,2(6,3)	1,5

¹ Tall i parentes under revisjoner viser effekten ny føringsmåte for banktjenestene (i milliarder kroner).

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 5. BNP og komponenter. Revisjoner i volumvekstrater 2004. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

vere utvalgsundersøkelser eller enkle anslagsmetoder, mens de tallene som nå foreligger i langt større grad er basert på endelige regnskapsopplysninger fra de ulike næringene.

Veksten i eksportvolumet fra 2003 til 2004 er revidert opp fra 0,6 prosent til 1,1 prosent, mens importveksten totalt viser omtrent samme utvikling som tidligere. Den tradisjonelle vareeksporten har i begge versjoner tolldeklarasjoner som kilde, mens eksport og import av tjenester nå er beregnet ved å supplere data fra Norges Banks valutastatistikk med resultater fra en ny utvalgsundersøkelse utført av SSB.

Volumveksten i bruttoprodukt for Fastlands-Norge målt i basispriser er nå beregnet til 3,6 prosent, det samme som tidligere. Tallene er imidlertid ikke direkte sammenlignbare fordi bruttoproduktet i basispris har fått et noe annet innhold enn tidligere på grunn av den nye føringen av banktjenester. Nå er næringsenes kostnader knyttet til de indirekte banktjenestene tatt hensyn til for den enkelte nærings bruttoprodukt regnet i basisverdi, mens tidligere ble all produksjon av disse banktjenestene kun tatt med som en kostnad for Norge ved beregningen av BNP i markedsverdi.

Veksten i bruttoproduktet i industri og bergverksdrift og tjenesteytende næringer er revidert opp som følge av bruk av resultater fra de årlige regnskapsbaserte strukturundersøkelsene. Veksten i bruttoproduktet i annen vareproduksjon, dvs. primærnæringer og kraftforsyning, samt offentlig tjenesteproduksjon er imidlertid revidert noe ned.

Oljevirksomheten og utenriks sjøfart har fått revidert opp volumveksten i bruttoproduktet fra 0,4 til 1,7 prosent på bakgrunn av at utviklingen i begge næringer er justert opp. Også her er det nye beregninger basert på årlig strukturstatistikk som ligger bak.

For 2005 viser de foreløpige tallene en vekst i BNP i volum på 2,4 prosent, en svak oppjustering fra forrige publisering. For Fastlands-Norge er imidlertid veksten revidert noe mer, fra 3,7 prosent til 4,1 prosent. Innen tjenesteytende næringer, kraftforsyning og enkelte primærnæringer er veksten oppjustert. For industrien i 2005 er nasjonalregnskapstallene fortsatt basert på kvartalsvise produksjonsindekser, og er lite endret.

Tabell 3. Bruttoproduct etter næring. Prosentvis volumendring fra 2003 til 2004

Næring	Før revisjon	Etter revisjon
Industri og bergverk	4,7	5,7
Annen vareproduksjon	3,3	2,0
Tjenester	3,9	4,5
Offentlig forvaltning	2,2	1,1
Fastlands-Norge (markedspris)	3,7	4,4
Fastlands-Norge (basispris)	3,6	3,6
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart og	0,4	1,7
BNP	3,1	3,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Forskjellen i veksten i BNP totalt og BNP for Fastlands-Norge skyldes produksjonsnedgang i oljevirksomheten og utenriks sjøfart.

Ny føring av banktjenester påvirker næringstall

Næringstallene er i første rekke blitt endret som følge av de nye retningslinjene for føring av indirekte målte bank- og finanstjenester. Isolert sett betyr dette at kostnadene til produktinnsats øker og at bruttoproduktet reduseres tilsvarende. I perioden 1970–1994 er bruttoproduktet for alle næringer revidert ned på grunn av dette forholdet. Etter 1995 er det som nevnt også andre forhold som har påvirket næringstallene. Under presenteres de samlede virkningen av næringsrevisjonene i 2003.

Tabell 4 og 5 viser tall før og etter revisjonen målt i løpende verdier (tabell 4) og endringene i millioner kroner og i prosent (tabell 5).

Produksjonen er blitt oppjustert med 10,5 milliarder kroner i 2003 totalt sett, som utgjør en økning på 0,4 prosent. Oppjusteringen stammer i hovedsak fra olje- og gassvinningen, forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift og andre tjenester, mens det er en nedjustering for transport og kommunikasjon. Det er også en mindre nedjustering for industri, mens mindre oppjusteringer forekommer for varehandel og finansiell tjenesteyting.

Revisjonene har sin bakgrunn både i metode- og klassifikasjonsmessige forhold og noen få nye statistikkilder. Det siste gjelder innarbeiding av nye tall for boligbestanden fra folke- og boligtellingsen 2001 i produktionsberegningene for boligjenester (under eiendomsdrift i tabellen). En oppjustering på 3,1 mrd. i produksjonen for 2003 av beregnede tjenester fra egne boliger skyldes de nye tallene for boligmassen, og serien er revidert tilbake til 1995. Øvrig eiendomsdrift er oppjustert med et lignende beløp.

Oppjusteringen for olje- og gassutvinning som utgjør 5,1 mrd. for selve utvinningen og 4,3 mrd. for tjenester tilknyttet utvinningen, har sin bakgrunn i gassutvinningsproduksjonen som er oppjustert grunnet ny informasjon om gassinjisering og gasstransportmarginer, og ytterligere bruttoføring for tjenesteposter. Disse revisjonene er gjort gjeldende fra 2001.

De nye internasjonale anbefalingene for beregninger av indirekte målte bank- og finanstjenester har kun medført mindre endringer i nivået på produksjonen i finansnæringen, hovedsakelig etter 2000. I 2003 resulterte revisjonen i 1,7 mrd. høyere produksjon av finansielle tjenester.

Nedgangen i industriproduksjonen skyldes flytting av noen enheter som driver med gjenvinning av avfall til

Tabell 4. Produksjon, produktinnsats, bruttoprodukt, lønnskostnader og driftsresultat for 10 hovednæringer og i alt, inkl. BNP, før og etter revisjonen. 2003. Millioner kroner

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Driftsresultat
Jordbruk, skogbruk og fiske					
Før revisjon	50 282	28 248	22 034	7 179	14 234
Etter revisjon	50 282	28 602	21 680	5 974	14 722
Olje- og gassutvinning, inkl. tjen.					
Før revisjon	328 445	52 147	276 298	23 494	191 859
Etter revisjon	337 918	57 590	280 328	23 492	194 014
Industri og bergverksdrift					
Før revisjon	491 616	334 915	156 701	102 631	36 236
Etter revisjon	489 719	337 742	151 977	102 629	30 993
Kraft- og vannforsyning					
Før revisjon	51 584	13 369	38 215	6 609	19 435
Etter revisjon	51 583	13 800	37 783	6 527	18 500
Bygge- og anleggsvirksomhet					
Før revisjon	165 372	102 940	62 432	44 293	15 770
Etter revisjon	165 375	103 067	62 308	45 811	14 343
Varehandel, hotell- og restaurantv.					
Før revisjon	274 353	127 836	146 517	110 595	22 358
Etter revisjon	276 600	131 189	145 411	110 595	20 502
Transport og kommunikasjon					
Før revisjon	330 637	205 709	124 928	64 795	33 980
Etter revisjon	315 724	198 118	117 606	65 044	27 276
Av dette: Rørtransport					
Før revisjon	22 016	2 227	19 789	395	15 276
Etter revisjon	17 374	2 346	15 028	394	10 691
Finansiell tjenesteyting, forsikring					
Før revisjon	86 457	31 742	54 715	24 050	27 761
Etter revisjon	88 176	32 407	55 769	24 082	29 258
Forr. tjenesteyting, eiendomsdrift					
Før revisjon	367 842	145 172	222 670	82 739	97 320
Etter revisjon	374 535	160 351	214 184	83 473	92 469
Andre tjenester					
Før revisjon	470 044	147 287	322 757	263 117	29 068
Etter revisjon	477 224	154 949	322 275	260 665	31 825
Alle næringer					
Før revisjon	2 616 632	1 189 365	1 427 267	729 502	488 021
Etter revisjon	2 627 136	1 217 815	1 409 321	728 292	473 902
Produktskatter, netto					
Før revisjon	.	.	189 667	.	.
Etter revisjon	.	.	184 505	.	.
Indirekte målte bank- og finanstjenester					
Før revisjon	.	40 189	- 40 189	.	- 40 189
Etter revisjon
I alt			BNP:		
Før revisjon	2 616 632	1 229 554	1 576 745	729 502	447 832
Etter revisjon	2 627 136	1 217 815	1 593 826	728 292	473 902
Av dette: Fastlands-Norge					
Før revisjon	2 178 678	1 110 753	1 257 592	694 543	238 327
Etter revisjon	2 179 494	1 089 169	1 274 830	692 538	267 316

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5. Produksjon, produktinnsats, bruttoprodukt, lønnskostnader og driftsresultat for 10 hovednæringer og i alt, inkl. BNP. 2003.
Endringer i millioner kroner og i prosent

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Driftsresultat
Jordbruk, skogbruk og fiske					
Endring i millioner kroner	0	354	-354	-1 205	488
Endring i prosent	0,0	1,3	-1,6	-16,8	3,4
Olje- og gassutvinning, inkl. tj.	9 473	5 443	4 030	-2	2 155
Endring i millioner kroner					
Endring i prosent	2,9	10,4	1,5	0,0	1,1
Industri og bergverksdrift					
Endring i millioner kroner	-1 897	2 827	-4 724	-2	-5 243
Endring i prosent	-0,4	0,8	-3,0	0,0	-14,5
Kraft- og vannforsyning					
Endring i millioner kroner	-1	431	-432	-82	-935
Endring i prosent	0,0	3,2	-1,1	-1,2	-4,8
Bygge- og anleggsvirksomhet					
Endring i millioner kroner	3	127	-124	1 518	-1 427
Endring i prosent	0,0	0,1	-0,2	3,4	-9,0
Varehandel, hotell- og restaurantv.					
Endring i millioner kroner	2 247	3 353	-1 106	0	-1 856
Endring i prosent	0,8	2,6	-0,8	0,0	-8,3
Transport og kommunikasjon					
Endring i millioner kroner	-14 913	-7 591	-7 322	249	-6 704
Endring i prosent	-4,5	-3,7	-5,9	0,4	-19,7
Av dette: Rørtransport					
Endring i millioner kroner	-4 642	119	-4 761	-1	-4 585
Endring i prosent	-21,1	5,3	-24,1	..	-30,0
Finansiell tjenesteyting, forsikring					
Endring i millioner kroner	1 719	665	1 054	32	1 497
Endring i prosent	2,0	2,1	1,9	0,1	5,4
Forr. tjenesteyting, eiendomsdrift					
Endring i millioner kroner	6 693	15 179	-8 486	734	-4 851
Endring i prosent	1,8	10,5	-3,8	0,9	-5,0
Andre tjenester					
Endring i millioner kroner	7 180	7 662	-482	-2 452	2 757
Endring i prosent	1,5	5,2	-0,1	-0,9	9,5
Alle næringer					
Endring i millioner kroner	10 504	28 450	-17 946	-1 210	-14 119
Endring i prosent	0,4	2,4	-1,3	-0,2	-2,9
Produktskatter, netto					
Endring i millioner kroner	.	.	-5 162	.	.
Endring i prosent	.	.	-2,7	.	.
Indirekte målte bank- og finanstjenester					
Endring i millioner kroner	.	-40 189	40 189	.	40 189
Endring i prosent	.	-100,0	100,0	.	100,0
I alt			BNP:		
Endring i millioner kroner	10 504	-11 739	17 081	-1 210	26 070
Endring i prosent	0,4	-1,0	1,1	-0,2	5,8
Av dette: Fastlands-Norge					
Endring i millioner kroner	816	-21 584	17 238	-2 005	28 989
Endring i prosent	0,0	-1,9	1,4	-0,3	12,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Indirekte målte bank- og finanstjenester i nasjonalregnskapet

Bank- og finanstjenester har alltid blitt behandlet spesielt i nasjonalregnskapet. Dette har med produksjonens natur i denne næringen å gjøre. Banktjenester tilbys og betales dels direkte gjennom gebyrene, mens en hovedpart er indirekte dekket i rentemarginen. Det er denne delen som kommer til uttrykk i størrelsen *indirekte målte bank- og finanstjenester*. Historisk har vi også brukt den kortere termen *frie banktjenester* for dette. Definisjonen er finansinstitusjonenes totale formuesinntekter fratrukket totale rentekostnader, hvorav renteinntekter og -kostnader fra egne fond er holdt utenfor.

Brathaug (2005) orienterte om planene for denne hovedrevisjonen, bl.a. om en EU-forordning som krever at de frie banktjenestene ikke bare skal beregnes fra produksjonssiden, men fordeles på anvendelser og få konsekvenser for hovedstørrelsene i nasjonalregnskapet, med reviderte tidsserier helt tilbake til 1970. Tidligere har produksjonen (tilgangen) bare blitt ført til en ikke fordelt korreksjonspost. Det har betydd at produksjon i finansnæringen alltid har inkludert indirekte målte bank- og finanstjenester, men at de ikke har vært telt med i BNP ved at korreksjonsposten har blitt ført som et fradrag i BNP totalt.

Den nye føringsmåten innebærer at indirekte målte bank- og finanstjenester også importeres og at sluttanvendelser som konsum og eksport blir tilført disse tjenestene. Samlet sett bidrar denne fordelingen til økt BNP. Utslaget på BNP avdempes ved at også næringslivet kjøper de frie tjenestene, og dette regnes som produktinnsats. Isolert sett vil denne endringen bidra til å redusere bruttoproduktet og driftsresultatet i næringene tilsvarende. Revisjonen innebærer altså en omfordeling mellom utgiftsposter, mens sparingen vil være uforandret i forhold til dagens situasjon. Dette gjelder så vel husholdningssektoren som de andre institusjonelle sektorene.

Statistisk sentralbyrå har nå revidert beregningene av indirekte målte bank- og finanstjenester i henhold til ovennevnte regelverk der alle land innenfor EØS-samarbeidet presenterer en harmonisert løsning. Fordeling av de banktjenestene er den mest markante nyvinningen i denne forbindelse. I tillegg har selve produksjonen av tjenestene blitt revidert ved at andre datakilder er tatt i bruk (balanseposter og rentesatser istedenfor rentestrømmer), samtidig som det ikke lenger er beregnet indirekte målte bank- og finanstjenester for Norges Bank.

Brathaug, Ann Lisbet (2005): *Hovedrevisjon av nasjonalregnskapet i 2006*, Økonomiske analyser 4/2005

tjenestenæringen «renovasjonsvirksomhet». BNP er ikke påvirket av denne omgrupperingen.

Den relativt store nedjusteringen for transportnæringen gjelder i første rekke en betydelig nedjustering av produksjonen i kommunikasjon. En tilsvarende revisjon er gjort av produktinnsatsen i næringen. Revisjonene har å gjøre med omorganiseringer innenfor et større konsern og en dobbelttelling som lå i de gamle

Verdsetting

Basisverdi er den verdien som produsenten sitter igjen med for et produkt, etter at han har betalt merverdiavgift og andre produktskatter, og mottatt eventuelle produktsubsidier fra det offentlige. Produksjonen i næringene publiseres i basisverdi i tråd med internasjonale anbefalinger (SNA 1993 og ENS 1995). Produktinnsatsen måles i kjøperverdi. Bruttoproduktet i næringene målt i basisverdi er definert som differansen mellom produksjon målt i basisverdi og produktinnsatsen målt i kjøperverdi.

Bruttonasjonalproduktet (BNP) er målt i markedsverdi, og definert som summen av bruttoproduktet over alle næringer målt i basisverdi, tillagt summen av alle produktskatter og fratrukket summen av alle produktsubsidier (i tabellen produktskatter, netto).

tallene. Konsolideringen som er foretatt av tallene, påvirker ikke BNP. Rørtransporten har blitt betydelig revidert ned på bakgrunn av nye tall for gasstransportmarginene. I motsatt retning trekker noe høyere eksporttall enn tidligere for gasstransporten.

Utover dette grupperes nå virksomheten med supplyskip sammen med utenriks sjøfart og ikke sammen med innenriks sjøfart som tidligere.

Produktinnsatsen i næringene er blitt oppjustert med 28,5 milliarder kroner i 2003, en økning på 2,4 prosent fra tidligere tall. Produktinnsats i alt er imidlertid blitt 11,7 milliarder kroner lavere enn før som følge av den nye føringsmåten for indirekte målte bank- og finanstjenester. Samtidig er det en del endringer som henger sammen med reviderte produksjonsberegninger nevnt over.

Konsekvensen av revisjonene er at bruttoprodukt i alt i næringene (basisverdi – se boks) er blitt nedjustert med 17,9 milliarder kroner i 2003, som innebærer en nedgang på 1,3 prosent fra tidligere tall. Bruttonasjonalproduktet i markedsverdi (BNP) har imidlertid blitt oppjustert med 17,1 milliarder kroner, eller 1,1 prosent. Noe av økningen skyldes at netto produktskatter er blitt nedjustert med 5,2 milliarder kroner, hovedsakelig som korreksjon angående ikke betalt merverdiavgift. Mesteparten av økningen skyldes likevel den delen av indirekte betalte bank- og finanstjenester som nå er allokert til sluttanvendelse. Oppjusteringen for verdiskapingen i Fastlands-Norge er på 1,4 prosent, dvs. noe sterkere enn for BNP.

Lønnskostnader og driftsresultat

Lønnskostnader i alt er blitt nedjustert med 1,2 milliarder kroner i 2003, som utgjør 0,2 prosent av beløpet før revisjonen. Det henvises nærmere til omtalen av nytt arbeidskraftregnskap, som inkluderer detaljer omkring konsekvensene for lønnskostnadstallene fra hovedrevisjonen.

Tabell 6. Produksjon, produktinnsats, bruttoprodukt, lønnskostnader og driftsresultat for alle næringer og i alt, inkl. BNP, revisjonen totalt og spesielt fra indirekte målte bank- og finanstjenester. 2003. Endringer i millioner kroner og i prosent

	Produksjon	Produktinnsats	Bruttoprodukt	Lønnskostnader	Driftsresultat
Total revisjon					
Alle næringer					
Endring i millioner kroner	10 504	28 450	-17 946	-1 210	-14 119
Endring i prosent	0,4	2,4	-1,3	-0,2	-2,9
I alt					
Endring i millioner kroner	10 504	-11 739	17 081	-1210	26 070
Endring i prosent	0,4	-1,0	1,1	-0,2	5,8
Indirekte målte bank- og finanstjenester - fordelt					
Alle næringer					
Endring i millioner krone	1 072	28 232	-27 160	.	-27 160
Endring i prosent	0,0	2,4	-1,9	.	-5,6
I alt					
Endring i millioner krone	1 072	-11 957	13 029	.	13 029
Endring i prosent	0,0	-1,0	0,8	.	2,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7. Indirekte målte bank- og finanstjenester: Tilgang og anvendelse i mrd.kr og i prosent av BNP-komponentene

	Indirekte målte bank- og finanstjenester i mrd.kr			Prosent		
	2000	2003	2004	2000	2003	2004
Produksjon	29,7	41,3	46,2	1,2	1,6	1,6
Import	4,2	6,5	6,3	1,0	1,4	1,3
Total tilgang	33,9	47,7	52,5	1,2	1,6	1,6
Konsum i husholdninger	10,2	11,5	12,9	1,7	1,6	1,7
Konsum i ideelle organisasjoner	0,6	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2
Konsum i offentlig forvaltning	2,3	5,1	5,0	0,8	1,4	1,3
Eksport	2,6	2,4	2,3	0,4	0,4	0,3
Produktinnsats	18,2	28,2	31,8	1,6	2,3	2,4
Herav: Boligtjenester (hush.)	6,1	12,1	15,0	26,3	39,2	43,1
Total anvendelse	33,9	47,7	52,5	1,2	1,6	1,6
BNP	11,5	13,1	14,4	0,8	0,8	0,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Driftsresultat i alt er blitt oppjustert med 26 milliarder kroner i 2003, eller 5,8 prosent. Oppjusteringen for driftsresultatet er større enn økningen for BNP på 17,1 milliarder. Differansen mellom disse to kan dekomponeres i 5,3 mrd. lavere produksjonsskatter, 1 mrd. høyere næringsubsidier, 1,5 mrd. lavere kapital-slit og altså 1,2 mrd. lavere lønnskostnader.

Konsekvensene av ny føring for indirekte målte banktjenester

Tabell 6 viser at føringsendringene og revisjonen av indirekte målte bank- og finanstjenester har gitt 1,1 mrd. høyere produksjon i 2003. Konsekvensene er imidlertid langt større for andre størrelser som følge av at disse tjenestene fordeles til produktinnsats og sluttanvendelser, spesielt gjelder det bruttoproduktene, BNP og driftsresultatene i næringene. Bidraget til BNP er 13 milliarder kroner eller 0,8 prosent i dette året. Tabell 7 nedenfor viser samme prosentvise økning også i andre år.

Tabell 7 viser at tilgangen av indirekte målte bank- og finanstjenester har økt kraftig fra 2000 til 2004. Øk-

Tabell 8. Kapitalslit fordelt på arter før og etter revisjonen. 2003. Millioner kroner

Aggregat	Før revisjon	Etter revisjon	Endring	Prosent
Bygg og anlegg	83 054	79 958	-3 096	-3,7
Transportmidler	26 080	24 782	-1 298	-5,0
Maskiner og utstyr	57 317	58 708	1 391	2,4
Oljerelaterte	57 855	59 341	1 486	2,6
Totalt	224 306	222 789	-1 517	-0,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9. Kapitalbeholdning fordelt på arter før og etter revisjonen. 2003. Millioner kroner

Aggregat	Før revisjon	Etter revisjon	Endring	Prosent
Bygg og anlegg	2 745 169	2 933 309	188 140	6,9
Transportmidler	211 839	200 115	-11 724	-5,5
Maskiner og utstyr	357 283	350 498	-6 785	-1,9
Oljerelaterte	613 032	636 458	23 426	3,8
Totalt	3 927 323	4 120 380	193 057	4,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

ningen er på 55 prosent. Det meste av dette er knyttet til produktinnsatsen, og andelen som går til produktinnsats har økt fra vel 50 prosent i 2000 til om lag 60 prosent i 2004. Økningen for sluttanvendelsen og BNP har vært langt svakere. Totalt sett har imidlertid økningen vært sterk for husholdningene. I tillegg til indirekte målte bank- og finanstjenester knyttet til konsumet i husholdninger, som har økt med knappe 3 milliarder kroner, har boligeiere fått en kraftig økning på nærmere 9 milliarder ført som produktinnsats knyttet til tjenestene fra egne boliger. Fordelt på hovedsektorer, står dermed husholdningene for over 60 prosent av økningen i de indirekte målte tjenestene fra 2000 til 2004, offentlig forvaltning 15 prosent og næringslivet ellers for 25 prosent av økningen.

Hovedbildet for konsekvensene av allokeringen for 2003 er at 60 prosent er fordelt til produktinnsats (herav 25 prosent til boligeiere), knappe 25 prosent

til konsum i husholdninger, 10 prosent til konsum i offentlig forvaltning, 5 prosent til eksport og 1 prosent til konsum i ideelle organisasjoner.

Grenseoppgangen mellom ulike anvendelser for banktjenestene for husholdningene er vanskelig å trekke i disse beregningene, hovedsakelig gjelder det hva som skal fordeles på bolig og til sluttkonsum. Det må understrekes at tallene er usikre eller følsomme for hvilke forutsetninger som legges til grunn for sammensetningen av boliglån og andre forbrukslån. I de norske beregningene er det lagt til grunn en 85 – 15 prosent fordeling for disse to kategoriene. Det er også spesielle utfordringer i å fordele på banktjenestene på næringer (produktinnsatsen). Valg av metoder vil bli redegjort nærmere for i en mer omfattende artikkel om beregningene av de frie banktjenestene. Der vil man gå nærmere inn på hvilke kilder som benyttes og brukt på hvilken måte, valg av referanserenter osv.

«Perpetual Inventory» metoden

Metoden bygger på definisjonssammenhengen mellom kapitalbeholdningen ved begynnelsen og slutten av en periode. Se OECD (2001) for en detaljert beskrivelse av metoden. Hvis vi regner i faste priser, kan kapitalbeholdningen i periode t skrives som

$$(1) KN(t) = KN(t-1) + J(t) - D(t),$$

der $KN(t)$ er kapitalbeholdningen ved slutten av periode t . Her ser vi på formuesverdien av kapitalen, som ofte kalles nettokapitalbeholdning, $J(t)$ og $D(t)$ er hhv. bruttoinvesteringene og kapitalslitet i perioden. Ved å sette inn suksessivt for $KN(t-1)$ i ligning (1) kan kapitalbeholdningen i periode t beregnes ved å summere bruttoinvesteringene som er foretatt i tidligere perioder og trekke fra summen av kapitalslitet,

$$(2) KN(t) = \sum_{a=0}^{N-1} d(a) * J(t-a).$$

$d(a)$ er avskrivningsfunksjonen, som viser hvordan verdien på kapitalobjektene utvikler seg når alderen a øker til den maksimale levetiden N . $d(a)$ har verdi lik 1 når kapitalen er ny og synker gradvis mot 0. I de nye beregningene brukes følgende avskrivningsfunksjon i alle næringer utenom offentlig forvaltning

$$(3) d(a) = \left(\frac{N-a}{N} \right)^{u+v+1}.$$

Her er i en parameter som sier noe om hvor mange enheter som utrangeres i hver periode, mens v er en effektivitetsparameter, som skal fange opp det at kapitalen blir mindre produktiv etter hvert som den blir slitt. I beregningene er begge disse parameterne satt lik 0,25. Basert på de samme parametrene kan det beregnes en størrelse som kan kalles produktiv kapitalbeholdning,

$$(4) KP(t) = \sum_{a=0}^{N-1} \left(\frac{N-a}{N} \right)^{u+v} J(t-a).$$

Den produktive kapitalbeholdningen $KP(t)$ gir et bedre mål på kapitalenes produksjonskapasitet enn formuesbegrepet nettokapitalbeholdning. Disse sammenhengene er omtalt i Biørn (1989, 2006).

For offentlig forvaltning brukes en geometrisk avskrivningsfunksjon, tilsvarende den som ble brukt på alle næringer i de tidligere beregningene,

$$(5) d(a) = \left(1 - \frac{2}{N} \right)^a.$$

I den geometriske avskrivningsfunksjonen kan N ses på som den gjennomsnittlig levetiden til kapitalen, i motsetning til den maksimale levetiden som inngår i den nye avskrivningsfunksjonen (3).

Når kapitalbeholdningen er beregnet ved hjelp av ligning (2) kan kapitalslitet beregnes ved å bruke ligning (1)

$$(6) D(t) = J(t) - [KN(t) - KN(t-1)]$$

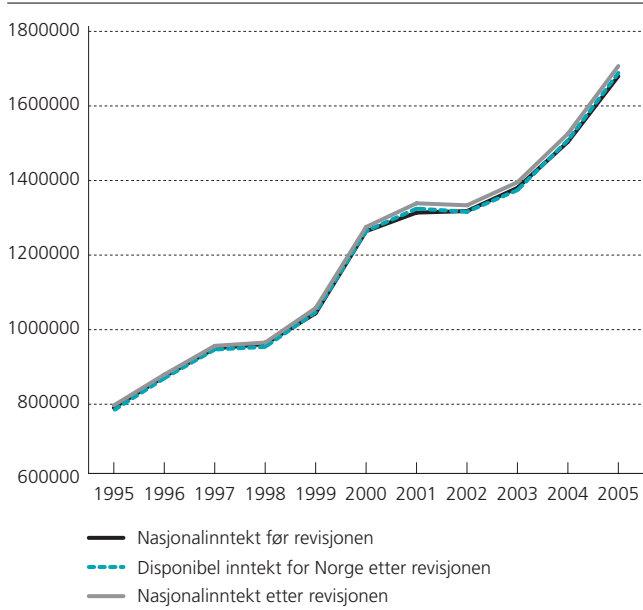
For å beregne kapitalslit og beholdning i løpende priser blir fastpristallene inflatert med prisindeksen for investeringene. Beregningene gjennomføres på et detaljert nivå. Næringsinndelingen som benyttes er den samme som i produksjons- og investeringsberegningene i nasjonalregnskapet, der det inngår omtrent 175 næringer. Innenfor hver næring deles kapitalen inn i arter (bygninger, maskiner osv). Det forekommer i alt 17 forskjellige arter i realkapitalberegningene.

Referanser

Biørn, E. (2006): Revised Computation of Capital Stocks in National Accounts - Suggestion for a Pilot Study. Upublisert notat.

Biørn, E. (1989): Taxation, Technology, and the User Cost of Capital, Amsterdam: North-Holland.

OECD (2001): Measuring Capital. OECD Manual, Paris: OECD.

Figur 6. Nasjonalinntekt og disponibel inntekt for Norge 1995-2005. Millioner kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

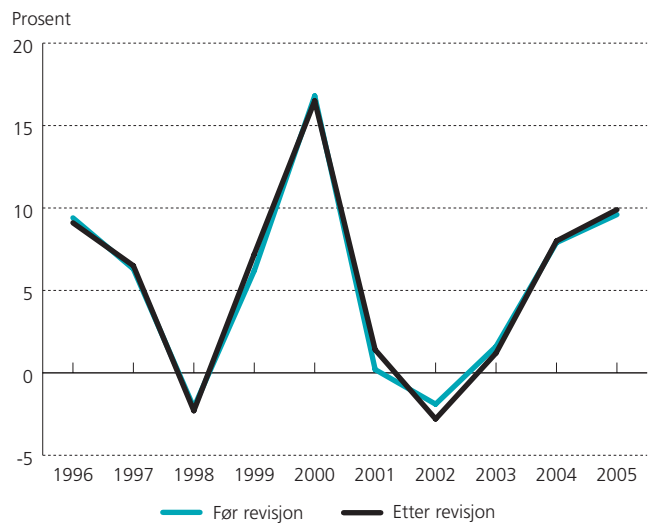
Andre revisjoner for næringene

Kapitalbeholdninger og kapitalslit

I forbindelse med hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet er det gjennomført nye beregninger av beholdninger og kapitalslit på fast realkapital. Fast realkapital omfatter materiell kapital som bygninger, anlegg, transportmidler og maskiner, og immateriell kapital som EDB-programmer og utgifter til leting etter olje og gass. Lagerkapital og naturkapital som land og petroleumssressurser regnes ikke som fast realkapital.

Kapitalbeholdningen kan måles på flere måter. Vi kan skille mellom kapitalen som formuesobjekt og som produksjonsfaktor. Ofte omtales disse størrelsene som hhv. nettokapitalbeholdning og produktiv kapitalbeholdning. Nasjonalregnskapet legger mest vekt på formuesaspektet, og det er disse tallene som beskrives her, men i de senere årene er det blitt økt interesse for kapitalen som produksjonsfaktor, særlig i forbindelse med produktivitetberegninger. Det er på denne bakgrunn at beregningsmetoden er blitt noe endret, for næringene utenom offentlig forvaltning.

Beregningene er basert på den såkalte «Perpetual Inventory» metoden, som tar utgangspunkt i lange tidsreiser for bruttoinvestering i fast realkapital, og anslår kapitalbeholdning og kapitalslit ved hjelp av forutsetninger om levetider og avskrivningsprofiler. Denne metoden ble også brukt i realkapitalberegningene tidligere, men det er foretatt endringer i avskrivningsmetoden og levetidene. Se boks for en beskrivelse av metoden. I tillegg til metodeendringene vil revisjoner av investeringstallene også forårsake endringer i kapitaltallene.

Figur 7. Disponibel realinntekt for Norge. Vekst i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Kapitalslit i alt er blitt nedjustert med 1,5 milliarder kroner i 2003, som tilsvarer 0,7 prosent. Metodeomleggingen har gitt noe ulikt utslag for de ulike artene. Totalt sett er kapitalslitet på arten bygg og anlegg nedjustert med ca. 3,1 milliarder kroner, transportmidler er revidert ned med 1,3 milliarder kroner, mens maskiner og utstyr er oppjustert med et tilsvarende beløp. Kapitalslitet på de oljerelaterte artene (plattformer, rørledninger, borehull osv.) har økt med 1,5 milliarder kroner.

Utslaget for de ulike næringene er avhengig av hvordan næringens kapitalbeholdning er fordelt på art, og av forløpet på investeringene. Næringene boligjenester, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting har alle fått nedjustert kapitalslitet med rundt 10 prosent. Jordbruk, oljeutvinning, industri, kraftforsyning og varehandel er blant næringene der kapitalslitet er blitt revidert opp. For offentlig forvaltning er beregningsmetoden uendret, og det er bare små justeringer i kapitalslitstallene.

Kapitalbeholdningen (formuesverdien) er blitt justert opp med 4,9 prosent, til 4120 milliarder kroner i 2003. Bygg og anlegg og de oljerelaterte artene er revidert opp, mens transportmidler og maskiner og utstyr er blitt nedjustert. De fleste næringer utenom offentlig forvaltning har fått beholdningen revidert noe opp. En stor andel av oppjusteringen er i næringen boligjenester.

Revisjon av institusjonelt årsregnskap

Institusjonelt regnskap

Det institusjonelle regnskapet beskriver alle økonomiske transaksjoner som de ulike institusjonelle sektorene er involvert i: produksjon og inntektskapning, inntektsfordeling og omfordeling, inntektsbruk og sparing og investering. Sektorene er husholdninger og

Figur 8. Nettofinansinvestering for Norge 1995-2005. Millioner kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

ideelle organisasjoner, offentlig forvaltning, finansielle og ikke-finansielle foretak og utlandet.

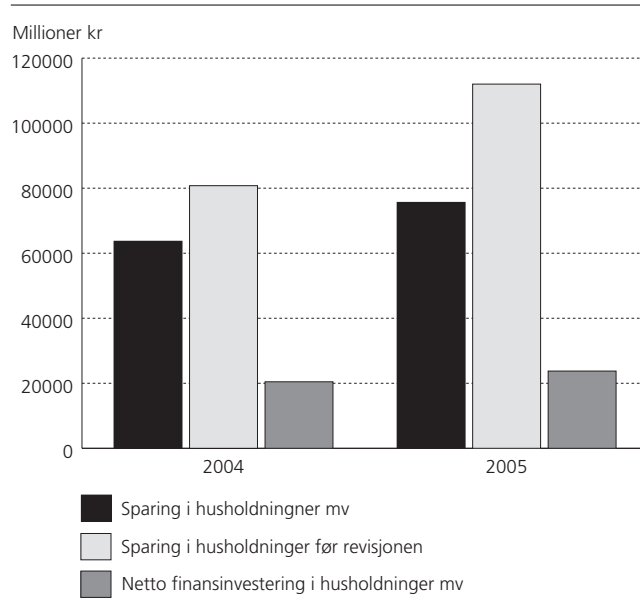
Økt nasjonalinntekt

Nasjonalinntekten er lik BNP minus kapitalslit minus netto formuesinntekt og lønn til utlandet. Nasjonalproduktet har blitt revidert opp, spesielt på slutten av perioden. Selv om også lønn til utlandet har blitt revidert opp, er revisjonen av nasjonalinntekten først og fremst en følge av revisjonen av BNP. Nasjonalinntekten ble revidert opp med 14,9 milliarder i 2003. Revisjonen for 2003 var imidlertid mindre enn for årene rett før og etter.

Hovedtrekkene i utviklingen for nasjonalinntekt er de samme som før revisjonen. Endringene i nasjonalinntekten er relativt små. Disponibel inntekt for Norge er nasjonalinntekten minus netto stønader og overføringer til utlandet. Netto stønader og overføringer til utlandet er små i forhold til nivået på nasjonalinntekten. Stønader og overføringer er ikke særlig endret. Revisjonene for disponibel inntekt for Norge gjenspeiler derfor revisjonene i nasjonalinntekten.

Inntektstallene i figur 6 er tall i løpende priser. Utviklingen i kjøpekraft som inntektene representerer, avhenger også av prisutviklingen. Det er ikke opplagt hvordan en bør deflatere inntektstallene. I figur 7 har vi brukt nasjonalregnskapets implisitte prisindeks for varer og tjenester som omsettes innenlands.

Revisjonene i vekstratene for disponibel realinntekt for Norge er stort sett små og uten noen tydelig trend. Størst revisjon var det i 2001, da vekstraten ble revidert opp et drøyt prosentpoeng. I 2002, da veksten var negativ, ble vekstraten revidert ytterligere ned. De to siste årene har veksten i disponibel realinntekt blitt revidert noe opp.

Figur 9. Sparing og nettofinansinvestering i husholdningene 2004 og 2005. Millioner kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Sparing for Norge

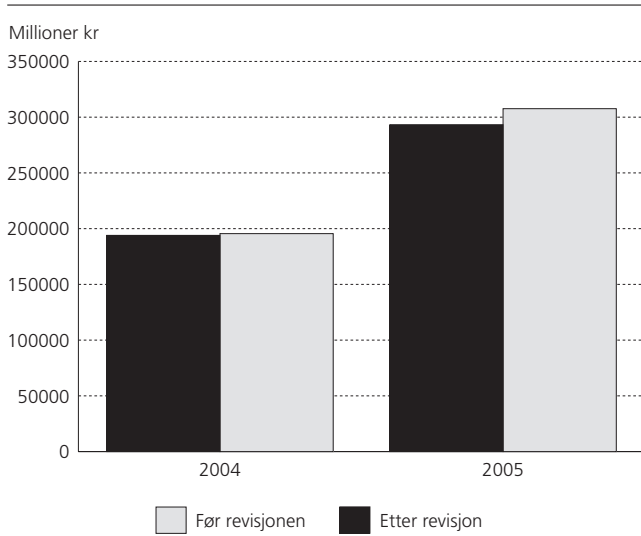
Sparingen for Norge var på 263 milliarder i 2003. Det var en nedjustering av sparingen for Norge i 2003 med 8 milliarder. Også for 2004 var det en nedjustering med 6 milliarder. Revisjonene for 1990-tallet har vært små. Sparingen ble litt nedjustert i hele perioden 1995-2005, med unntak av 2001 og 2005. Spareraten i 2003 var 19,3 prosent. Dette var den laveste sparerraten på 2000-tallet. Spareraten ble revidert ned i alle årene 1995 - 2005 unntatt for 2001, da den var uendret. Størst revisjon var det i 1998, da den ble justert ned med 1,1 prosentpoeng.

Nettofinansinvesteringer for Norge var 201 milliarder i 2003. Dette året ble nettofinansinvesteringer revidert ned med drøyt 8 milliarder. Dette er en følge av nedjusteringen av sparingen. For 2004 og 2005 var det større nedjusteringer av nettofinansinvesteringene. Dette var en følge dels av at sparingen ble revidert enda mer ned disse årene, samtidig som investeringene ble revidert opp.

Husholdningssektoren

Husholdningssektoren består her av husholdninger og ideelle organisasjoner. Husholdningene dekker både husholdninger som konsumenter og produksjonsaktiviteter drevet av personlige næringsdrivende. Dessuten er produksjonen av boligjenester for selvere og produksjon av varer til eget bruk sett på som produksjonsaktivitet for husholdningssektoren. Denne sektoren blir forholdsvis sterkt berørt av endringene ved hovedrevisjonen.

Siden husholdningene både har store lån (boliglån og forbrukslån) og store bankinnskudd, er det rimelig at denne sektoren bruker en stor del av de indirekte

Figur 10. Nettofinansinvesteringer i offentlig forvaltning 2004 og 2005 før og etter revisjonen. Millioner kroner

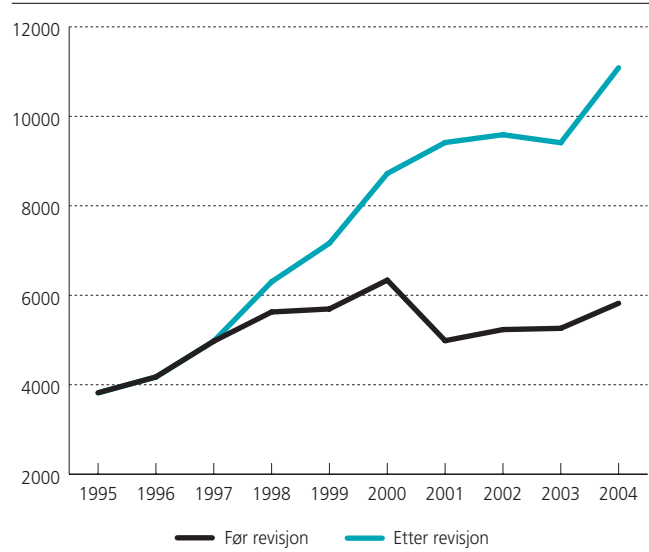
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

målte banktjenestene. Totalt sett, for konsumet og bolignæringene samlet, bruker husholdningssektoren ca halvparten av de indirekte målte banktjenestene. For husholdningens næringsaktivitet, inkludert selveierne produksjon av bolig tjenester, vil disse banktjenestene oppfattes som produktinnsats. Men husholdningene som konsumenter har også forbruk av indirekte målte banktjenester. Dette fører til at konsumet i husholdningene øker. Også her vil netto renteutgifter bli tilsvarende mindre, slik at økningen i konsumet motvirkes av tilsvarende endring i disponibel inntekt. Sparingen i husholdningene påvirkes dermed ikke av fordelingen av indirekte målte banktjenester.

Disponibel inntekt for husholdninger mv. var i 2004 på litt over 840 milliarder. De disponible inntektene for husholdningene ble revidert opp med 1,9 prosent. Et moment som bidro til å begrense oppjusteringen av disponibel inntekt i husholdningene, er revisjonen av lønn til utlandet. Det er en økning i lønn som tilfaller utlendinger, som før ble antatt å tilfalle husholdningene. Dette utgjorde 6 milliarder i 2004 og 8 milliarder i 2005.

Den disponible inntekten til husholdningene beregnes i løpende priser. Veksten i disponibel inntekt skyldes delvis et stigende prisnivå. For å eliminere effekten av prisendringene har vi deflatert tallene med nasjonalregnskapets implisitte konsumdeflator. Disponibel realinntekt for husholdninger mv. vokste med 4,7 prosent fra 2004 til 2005. Dette var en nedjustering i forhold til veksten før revisjonen, som var på 6,7 prosent.

Sparingen er ikke påvirket av fordelingen av de indirekte målte banktjenestene. Revisjonene i husholdningenes sparing er til dels betydelige i forhold til nivået for sparingen. I 2004 var sparingen i hushold-

Figur 11. Lønn til utlandet. Millioner kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

ningene 64 milliarder. Dette tallet er 17 milliarder lavere enn i tidligere anslag. Sparingen for husholdningene vokste raskt fra 2004 til 2005, men på langt nær så raskt som de tidligere tallene antydte. Sparingen for 2005, som nå anslås til 76 milliarder, ble dermed nedjustert med hele 36 milliarder. Spareraten for husholdningene var 7,6 prosent av de disponible inntektene i 2004, en nedjustering med over to prosentpoeng. For 2004 skyldes nedjusteringen i hovedsak høyere anslag på konsum i husholdningene. For 2005 er endringen større og mer sammensatt. Både driftsresultat/ blandet inntekt og lønnsinntekter er blitt revidert ned, mens skatt på inntekt og formue er revidert opp. Disponibel inntekt er dermed revidert litt ned, mens konsumet i husholdningene er revidert kraftig opp også for 2005. Investeringene i husholdningssektoren er også revidert opp, noe som sammen med nedjusteringen av sparingen gir en betydelig nedjustering i husholdningenes nettofinansinvestering. Nettofinansinvestering for husholdningssektoren er dermed anslått til 20 milliarder i 2004 og 24 milliarder for 2005. For 2005 innebærer dette en revisjon ned med 43 milliarder.

Offentlig forvaltning

Fordelingen av de indirekte beregnede finanstjenestene slår ut i større offentlig konsum, men gir også tilsvarende endringer i formuesinntektene, slik at sparingen i offentlig forvaltning er uendret.

Det er ellers bare foretatt mindre endringer i føringen av subsidier og skatter. Imidlertid er en større del av overskuddet i Norsk tipping for årene 2000-2002 nå regnet som skatt. Kommunenes kjøp av tjenester fra foretakssektoren på feltet avløp og renovasjon er nå ført som produktinnsats i forvaltningen. Siden dette regnes som markedsrettet produksjon, medfører endringen redusert driftsresultat i forvaltningen.

Det har ikke vært foretatt endringer verken i investeringer eller kapitalslit i forvaltningen. Statlig forvaltning har en nettofinansinvestering på 205 milliarder i 2004 og 292 milliarder i 2005. Nettofinansinvesteringen er et uttrykk for overskuddet på statsregnskapet, og det har vært positivt gjennom hele 2000-tallet. For kommuneforvaltningen er det negativ nettofinansinvestering på -11 milliarder i 2004, men positiv nettofinansinvestering i 2005 på 2 milliarder. Det er bare mindre endringer for 2004, men en nedjustering for 2005. Stort sett var dette en følge av nedjusterte skatteinntekter.

En ny metode for beregning av påløpt moms har ført til lavere momsinntekter for staten. Sparingen i offentlig forvaltning blir dermed lavere enn før. Nettofinansinvesteringen for offentlig forvaltning er imidlertid ikke påvirket av metodeendringen.

Foretakssektorene

En del av revisjonen av de indirekte beregnede banktjenestene er at vi ikke lenger oppfatter Norges Bank som en produsent av slike tjenester. Produksjonen i Norges Bank er nå bestemt som summen av produktinnsats, lønnskostnader og kapitalslit. Dermed er det ikke lenger driftsresultat i denne delen av finansnæringen. I 2004 var revisjonen i driftsresultatet for finansinstitusjonene 10 milliarder kr. Denne endringen er en følge av økte anslag på produksjonen av indirekte målte banktjenester. Revisjonen av sparing og nettofinansinvestering for finansinstitusjonene er små.

Det er ved denne revisjonen også innarbeidet noe ny statistikk for sektoren ikke-finansielle foretak. Dette gjelder telenæringen, utenriks sjøfart og en del personlig tjenesteyting. Ikke-finansielle foretak har negativ nettofinansinvestering, med henholdsvis -16 milliarder i 2004 og -44 milliarder i 2005. Dette er likevel en kraftig oppjustering av nettofinansinvesteringen i forhold til hva som tidligere er publisert. Endringen skyldes i hovedsak ny informasjon fra regnskapsstatistikken om kostnader til produktinnsats i foretakene.

Utlandet

For sektoren utlandet, eller utenriksregnskapet, har kilder og beregningsmetoder vært under omlegging de siste to årene som følge av nedlegging av Norges Banks valutastatistikk. Tallene fra enkelte av de nye kildene som har blitt tatt i bruk har det vært nødvendig å føre bakover for å unngå brudd i tidsserier.

Under eksport av tjenester er det innført eksport av bistandstjenester. Norges bistandsutgifter ble tidligere ført i sin helhet som overføringer til utlandet. Nå beregnes en andel av utgiftene som eksport av bistandstjenester fra sektoren ideelle organisasjoner. I forbindelse med at verdien av nordmenns feriehus og ferieleiligheter i utlandet er introdusert som en fordringspost på utlandet, er det som en del av posten reisetrafikk beregnet import av bolig tjenester. Samtidig er det

beregnet en inntekt av boligformuen i utlandet som er postert på rente- og stønadsbalansen. Tilsvarende strømmer i forbindelse med boliger i Norge eid av utlendinger er også beregnet. Overfor utlandet er det nå også beregnet import og eksport av indirekte målte banktjenester. Mesteparten av den økte tjenesteimporten skyldes import av indirekte målte banktjenester.

For årene etter 2000 er det også foretatt revisjoner for eksportinntekter og importutgifter for utenriks sjøfart. Revisjonene skyldes overgang fra bruk av valutastatistikk til ny strukturstatistikk for næringen.

Revisjon av lønn til utlendinger har gitt økte lønnsbetalinger til utlandet. De nye tallene er fremkommet ved å kombinere opplysninger i ny registerbasert selsettingsstatistikk, der utlendinger med kortere arbeidsopphold kommer med, og ligningsbasert statistikk som inneholder informasjon om utlendinger. For 2004 har de nye beregningene ført til en dobling av tallet for lønn til utlandet fra 6 til nesten 12 milliarder kroner.

Andre poster som er endret er renteinntekter og renteutgifter overfor utlandet. Her er det tilbake til 1998 tatt inn nye bruttotall for Statens pensjonsfond-Utland sine rentestrømmer overfor utlandet. Netto renteinntekter for Norge er lite revidert som følge av dette. Også tallene for reinvestert fortjeneste til og fra utlandet er revidert. Bakgrunnen er en detaljert gjennomgang av grunnlagsmateriale bl.a. fra Skattedirektoratets utenlandsoppgave for årene 1998-2004.